

הכיור ומצוות קידוש ידיים ורגליים -

מחשבה ומעשה

א. פתיחה

נאמר בתורה:

ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה, ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים. ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם. בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו, או בגישתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה. ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו, והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדרתם.¹

הכיור מופיע בתורה כאחרון הכלים. הוא נזכר רק בפרשת כי תשא, בעוד שכל שאר כלי המשכן נזכרים לפניו.² הספורנו במקום מעיר על עניין זה, ומסביר שמזבח הזהב והכיור - אין כוונתם להשכיך שכינה במקדש, אלא 'להכיין את הכהנים לעבודתם'.³ אי לכך, הם מופיעים במנותק משאר כלי הקודש.

בדומה לדבריו נבאר לקמן, כי לכיור יש תפקיד של טהרה והתקדשות, לעומת שאר הכלים שעניינם עבודת הקדש בפועל. לכן הוא חותם את מסכת כלי המשכן בשל תפקידו המיוחד בו הוא נבדל משאר הכלים.

1 שמות ל', יט, וכן שמות ל', מ בלשון דומה.

2 הארון, המנורה והשולחן, נזכרים בפרשת תרומה; ואילו מזבח הזהב מופיע בפרשת תצווה.

3 יש להעיר שאכן - גם ההקטרה על מזבח הזהב אינה מעכבת, שכן לדברי חז"ל ניתן להקטיר קטורת על ריצפת ההיכל, וכן ניתן לקדש ידיים ורגליים מכל כלי שרת ולא דווקא מן הכיור. אם כן, שניהם הינם כלי עזר לעבודת הכהנים.

ב. זהב ונחושת

בהתבוננות בכלי המקדש או למדים שהכלים בהיכל היו עשויים מזהב, בעוד שהכלים בעזרה עשויים מנחושת. מהו עניינה של הנחושת? רש"י מבאר:

לכפר על עזות מצח, שנאמר 'ומצחך נחושה' (רש"י שמות כ"ז, ב).

רעיון דומה מופיע במדרש הגדול:

ולמה נחשת? לומר לך - מה נחשת זו אעפ"י שמעלית חלודה היא מתמרקת, כך ישראל, אעפ"י שהן חוטאין - אם עושים תשובה מתכפר להם.

הנחושת מרמזת לעניין הכפרה, שכן לנחושת יש סגולה מיוחדת של מירוק. כפי שהערנו לעיל, הדבר בולט בהבדל שקיים בין הכלים הנמצאים בהיכל בית ה' לבין הכלים הנמצאים בעזרה. הכלים שבהיכל (קרי - הארון, המנורה, השולחן ומזבח הזהב) היו עשויים, או מצופים, זהב. לעומתם, הכלים שניצבו בעזרה (קרי - מזבח העולה והכיור) היו עשויים, או מצופים, נחושת.

הבדל זה מבואר יפה בדברי המדרש הגדול, וזו לשונו:

תנו רבנן: שני מזבחות הן, אחד זהב ואחד נחשת. מזבח הזהב נמשל בנפשו של אדם, ומזבח הנחשת בגופו של אדם. מזבח הזהב היה מונח בפנים של קדש ומזבח הנחשת היה מונח בחצר של קדש. מזבח הזהב לא היה נראה לעם ומזבח הנחשת היה נראה. מזבח הזהב היה יקר ממזבח הנחשת, מזבח הזהב היו מקטירין עליו קטרת סמים ומזבח הנחשת היו מקריבין עליו בשר של בהמות. כשם שהזהב יקר מן הנחשת כך הנפש יקרה מן הגוף, וכשם שהיו מקריבין בכל יום ויום קרבן לפני הקב"ה על מזבח הנחשת, כך צריך אדם להתודות ולבקר מעשיו בכל יום ויום לפני אדון העולמים תמיד ולעבוד אותו בנפשו וגופו.

ניתן לומר, בהמשך לדברי המדרש, כי עניינה של הנחושת הוא בתיקון לחטא הנחש הקדמוני, בעטיו סולק אדם הראשון מגן עדן. בשל חטא זה נתגשם העולם, וניתן תוקף לבהמיות האדם. הן מזבח העולה והן הכיור מיועדים לכפרת וטהרת הגוף. ציפוי הנחושת של הכלים הללו נועד לתיקון הבחינה הבהמית שבאדם. זהו מעין תיקון לחטא עץ הדעת.

אולם הזהב, לעומת הנחושת, עניינו שלמות, תיקון הנשמה; כנאמר בתורה - 'זהב הארץ היא טוב' (בראשית ב', יב). כלי הזהב שבהיכל הם כנגד מדרגת הנשמה, אותה לא יכול הנחש לפגום, וזו בחינת עץ החיים.

עניין זה אנו רואים אף בפרשת נחש הנחושת, אותו שם משה על נס לאחר שהעם בא בטענה על הלחם הקלוקל. כך נאמר שם:

וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם... ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי. ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס (במדבר כ"א, ו-י).

בציווי של הקב"ה לא נאמר במפורש לעשות נחש מנחושת. הקב"ה ציווה על עשיית שרף, ומשה רבינו הבין מעצמו שכוונת ה' בציווי על עשיית השרף הינה נחש נחושת. וכך אומר הספורנו שם:

אחר שהבין כונת קונו **לעשותו של נחשת ולא של זהב**, כדי שיזכיר להם עוונם מצד מראה החומר ושמו ותבניתו, **שעשו מעשה הנחש** בהבל פיהם בדברם נגד ה' ונגד פעלו ונגד עבדו.

כאמור לעיל, זהו ההבדל בין הנחושת לזהב.

הדבר מבואר גם בפרשת המראות הצובאות, אותן תרמו הנשים לצורך ציפוי כיור הנחושת:

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אהל מועד (שמות ל"ח, ח).

ואלו דברי רש"י שם:

בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עיכבו מלהביא לנדבת המשכן והיה משה מואס בהן מפני שעשויים ליצר הרע... אמר לו הקב"ה - קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים.

זהו התיקון המתבטא בנחושת, שעניינה - תיקון הגשמיות. באופן זה מבואר מדוע בסוף פרשת במדבר לא מוזכר כיור הנחושת ברשימת הכלים שכוסו בעת נדודי המשכן במדבר. שהרי עניין הכיור הוא לתקן את המדרגה החיצונית, את בחינת הגוף שנפגמה בעטיו של חטא הנחש הקדמון. הכיור משמש לקידוש ידיים ורגליים, דהיינו:

תיקון המעשה החיצוני של הגוף, ועל כן אין עניין לכסותו. מה שאין כן בשאר הכלים, שמשמשים גם כתיקון לפנימיות, שנצטוונו לכסותם.

ג. קידוש ידיים ורגליים

לאור המבואר לעיל, יובן גם עניינם של קידוש הידיים והרגליים. עיין ברמב"ן המבאר כי הרחיצה הינה דרך כבוד, ומוסיף:

ועל דרך האמת, בעבור היותם ראשי האדם וסופו - הידיים והרגלים, כי הידיים למעלה מכל גופו בהגביהו אותן, והרגלים למטה... לפיכך נצטוו משרתי עליון לרחוץ הידיים והרגלים; והרחיצה הזו לקדושה⁴ (רמב"ן שמות ל', יט).

דהיינו - קידוש הידיים והרגליים עניינו קדושה (אולי ניתן לומר כי הטבילה, אותה טובלים הכהנים לפני תחילת עבודתם הינה טהרה, וקידוש ידיים ורגליים - קדושה והתעלות). הכהן מכין את כלי המעשה לצורך התעלותו בשעת העבודה.

יש להוסיף על כך כי מזבח העולה קשור לאש, בעוד שהכיר מלא במים. המזבח עניינו דינים, שריפת איברי הקרבנות; בעוד שהכיר עניינו חסד וטהרה. ייתכן שמשום כך ציוותה התורה למקם את הכיר בין האולם והמזבח, כדי ללמדנו שהכניסה להיכל מבטאת את מידת החסד. הכיר ממוקם בצד הדרומי, ואילו לגבי המזבח קיימת דעה שהוא בצפון. גם לדעה שהוא ממוקם בדרום, קטע ממנו 'גולש' לצד הצפוני של העזרה. הדבר קשור לאופיים של הכלים הללו. הדרום מבטא חסד, בעוד שהצפון מבטא את בחינת הדין.

בבואם אל אוהל מועד או בגשתם אל המזבח

נוסיף לכך עוד נקודה. בפסוק מבואר כי על הכהנים לקדש ידיים ורגליים בשני מצבים - בבואם לאוהל מועד, ובגשתם אל המזבח לשרת. את הכניסה לאהל מועד יש לפרש כאן ככניסה שסופה הגעה להיכל, שהרי מבוארת בנפרד הכניסה שמיועדת לשרת על המזבח.

4 בהמשך דבריו מבאר הרמב"ן את היות האדם מקביל לעשר הספירות, וכן את העובדה שהכיר אינו מעכב אלא רחיצת הידיים והרגליים היא המעכבת (ולכן ניתן לקדש ידיים ורגליים אף מכלי שרת אחר).

אמנם הכניסה להיכל נעשית רק לצורך עבודה,⁵ אולם מהותה שונה מן העבודה המתבצעת על המזבח, בעבודת ההיכל יש גילוי של מידת החסד.⁶ לעומתה, העבודה שעל המזבח מבטאת את מידת הדין. הפסוק קובע שיש להקדים את הטהרה של הכיור הן לצורך העבודה בהיכל, והן לצורך עבודת המזבח. לכן, הכיור נמצא בתווך, כמעין ממוצע המחבר בין המזבח להיכל.⁷

ויש לבאר מדוע התורה חילקה בין העבודה במזבח ובין הכניסה להיכל, כפי שדנו לעיל, וכפי שנאמר בפסוק:

בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו, או בגישתם אל המזבח לשרת להקטיר
אשה לה' " (שמות ל', יט)

מ"ר הרב לוריא שליט"א, מבאר בספר 'בית גנזי'⁸ כי מטרת הקידוש היא לקבל קדושה מיוחדת. הוא מחלק בין שתי המטרות שבפסוק, וקובע כי בשרתו במזבח הרחיצה היא משום הכנה לעבודה, ואילו בכניסה להיכל הרחיצה היא מדין הכהן עצמו שחייב להתקדש לפני היכנסו להיכל.

גדר בגשתם אל המזבח

בהקשר זה יש להוסיף ולבאר, האם חובת הקידוש הינה אך ורק לצורך עבודה, או שמא כל כניסה של הכהנים לאיזור המזבח מחייבת קידוש? מדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל, מבואר במפורש כי מצוות העשה של הקידוש הינה לצורך עבודה בלבד, וכן משמע גם מרש"י במקום.

אולם הרמב"ם בהלכות בית הבחירה⁹ אומר כי לאזור שבין האולם והמזבח נכנס רק כהן רחויץ ידיים ורגליים, וזאת גם לגבי כניסה שלא לצורך עבודה במקדש! קשה

5 עיין ברמב"ם בהלכות ביאת המקדש פ"ב ה"ב.

6 שהרי העבודות שנעשו בהיכל הן הקטרת הקטורת, הדלקת המנורה וכדומה, שאינן עבודות בהמיות כמו אלו שנעשות על המזבח.

7 בדרך צחות ניתן גם לומר שזו משמעות דבריו של יעקב אבינו - "אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים". שכן, משמעות המילה 'שמים' היא אש ומים (כנאמר בחגיגה יב; עיין שם), וזהו עניין החיבור הנעשה במקום זה בכוח החיבור של שני יסודות אלו.

8 פרשת כי תשא, עמ' תתרל"ז.

9 פ"ז הכ"א.

אם כן, על הרמב"ם מיניה וביה; שהרי לעיל הבאנו משמו שחובת הקידוש חלה רק לצורך עבודה.

ניתן לומר שמהתורה חלה חובת הקידוש רק לפני עבודה, ובדומה לבגדי הכהונה - הכהן חייב בלבישת הבגדים בעת עבודתו דווקא. אולם מדרבנן חייבו חכמים את הכהן לקדש ידיו ורגליו בכל כניסה לאיזור שבין האולם והמזבח, שלאזור זה יש קדושה יתירה מדרבנן. עצם העובדה שהכיור מונח במקום זה, וכן סמיכותו להיכל, הם הנותנים למקום קדושה יתירה, בדומה לקדושה מדרבנן שקיימת בעזרת נשים.

בגדי כהונה וקידוש ידיים ורגליים

חובת קידוש ידיים ורגליים מוטלת על הכהנים בלבד. כך מבואר ברמב"ם:

מצות עשה לקדש הכהן העובד ידיו ורגליו ואחר כך יעבוד... וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית - חייב מיתה בידי שמים... ועבודתו פסולה (הלכות ביאת המקדש פ"ה ה"א).¹⁰

הגמרא בזבחים יט; לומדת מבגדי כהונה שעבודת הכהן פסולה ללא קידוש ידיים ורגליים, שכן בשניהם נאמר 'חוקת עולם'. יש לומר כי כשם שבגדי הכהונה נותנים תוקף וגילוי לקדושת הכהנים,¹¹ כך גם רחיצת הידיים והרגליים.

מכאן מבואר כי ייעודו של הכיור אינו ניקיון בלבד, אלא גם התקדשות הכהנים. משום כך נקראת מצווה זו בפי חז"ל בשם 'קידוש ידיים ורגליים', וכך אף מתרגם אונקלוס במקום בלשון 'קידוש'.

מתוך כך מבוארת הלכה נוספת ברמב"ם:

אין הכהן צריך לקדש בין כל עבודה ועבודה, אלא פעם אחת מקדש בבוקר ועובד והולך כל היום כולו וכל הלילה, והוא שלא יצא מן המקדש ולא ישן, ולא יטיל מים ולא יסיח דעתו, ואם עשה אחד מכל ארבעתן - צריך לחזור ולקדש (שם, ה"ג).

10 עיין גם בספר המצוות, עשין כ"ד.

11 כמבואר במדרש הגדול: **איפה?** "כל זמן שבגדיהן עליהן כהונתן עליהן וקדושתן קיימת בהן, אין בגדיהן עליהם אין כהונתם עליהם". מכאן מבואר פשוט בפסוק "לקדשו לכהנו לי" (שמות כ"ח, ג), דהיינו שהבגדים הם שמגלים את קדושת הכהונה, וכביכול מוציאים אותה מן הכוח אל הפועל. וכך מבואר ברש"י שם: "לקדשו - להכניסו בכהונה על ידי הבגדים, שיהא כהן לי". בחסדי ה' נפרסם בקרוב מאמר לגבי סוד בגדי הכהונה, שעניינם תיקון לחטא אדם הראשון.

כיוון שמטרת הנטילה היא בהתקדשות, ולא בנקיון, הרי שהכהן אינו חייב לרחוץ ידיו באמצע העבודה אם הן התלכלכו. קידוש הבוקר פוטר את היום כולו, במידה שלא קיים היסח הדעת המנתק את הכהן מקידוש הידיים והרגליים.

מי הכיור

גם לגבי מי הכיור קיים דין מיוחד, והדבר מבואר ברמב"ם:

מצוה לקדש ממי הכיור, ואם קידש מאחד מכלי השרת - הרי זה כשר, אבל כלי החול אינם מקדשים¹² (שם, ה"י).

דהיינו - לכתחילה יש לקדש ידיים ורגליים מן הכיור, אולם בדיעבד כשר לכן כל כלי שרת, אולם לא כלי הדיוט. המים חייבים להתקדש בקדושת כלי כדי שיוכלו לטהר את ידי הכהן. כמו כן, מים אלו חייבים להיות מי מעיין או מי מקוה, שהם מים הכשרים לטבילה.¹³

לאור זאת מבואר כי הרחיצה משלימה את 'כלי העשייה' של הכהן. הכהן מוקף כביכול כולו בקדושה - הן בבגדיו המכסים את גופו, והן בכפות ידיו ורגליו החשופות שמתקדשות בקידוש ידיים ורגליים.

אופן הקידוש

דין מעניין נוסף קשור לאופן הקידוש. הרמב"ם פוסק שהכהן המקדש מניח יד ימין על רגל ימין, וכן יד שמאל על רגל שמאל, ואז הוא שוחה ומקדש.¹⁴ אופן זה של קידוש מלמדנו על התכללות היד והרגל, שעל משמעותם דיברנו לעיל בראשית דברינו במאמר זה. עניין זה מזכיר לנו את מעמד העקידה, בו קשר אברהם את אבינו עליו השלום, דבר המהווה את שורש וראשית עבודת הקרבנות בעם ישראל.

12 מקורו בגמרא בזבחים כב., עיין שם.

13 עיין ברמב"ם שם הלכה יב.

14 ראה בהלכות ביאת המקדש פ"ה ה"ד.

ד. המוכני

הרמב"ם מבאר כי מי הכיור נפסלים בלינה,¹⁵ כמו כל דבר שנפסל כאשר לן בכלי שרת. לפיכך, כותב הרמב"ם:

מי כיור נפסלין בלינה כמו שביארנו, וכיצד היו עושין, משקעין אותו במי מקוה או במי מעין, ולמחר מעלין אותו. או ממלאין אותו בכל יום בבוקר...
(הלכות בית הבחירה פ"ג הי"ח).

לעומת זאת בהלכות בית הבחירה אומר הרמב"ם:

ומוכני עשו לו שיהיו בה המים תמיד, והיא [כלומר, המוכני] חול כדי שלא יהיו המים שבה נפסלין בלינה
(הלכות בית הבחירה פ"ג הי"ח).

אם כן, לפי הרמב"ם קיימים שני באורים למבנהו של המוכני, ויש לעיין בדבר. בפירוש המשנה מבאר הרמב"ם כביאורו הראשון, וזו לשונו:

וזה עשה כלי סביב לכיור והיו בו המים תמיד, והיו שותתין מאותו כלי לכיור כדי הצורך ראשון ראשון, ואותו כלי היה נקרא מוכני
(יומא, פ"ג מ"י).

הראב"ד שם חולק, ומבאר כדברי הגמרא - שהמוכני הוא כלי באמצעותו היו משקעים ומעלים את הכיור. הכסף משנה מקשה על היחס בין דברי הרמב"ם לדברי הגמרא, ומביא שני תירוצים לקושייה. בתירוץ השני הוא אומר כי ייתכן שמדובר בשני פירושים.

כמהשך לדבריו, ניתן לומר שבהלכות כלי המקדש מביא הרמב"ם את דרך הפיתרון ההלכתי, ואילו בהלכות בית הבחירה מתאר הרמב"ם את המציאות בימי בית שני. ואכן, בהלכות בית הבחירה מקדים הרמב"ם ואומר: "הכיור היו לו שנים עשר דד", וזהו מבנה הכיור שנעשה בימי בית שני על ידי בן קטין,¹⁶ ומשמע שבהלכה זו משמיענו הרמב"ם את המציאות שנהגה בבית השני.

תירוץ נוסף שמובא במפרשים, לגבי שני אופני הביאור לנושא המוכני המופיעים ברמב"ם, הוא שמדובר בשתי תקופות. כשהכיור היה קטן יכלו לשקעו בבור מים,

15 עיין בגמרא בסוכה נ. .

16 יומא לז., שם נאמר שלכיור נוספו ברזים, שהרי במשכן היו לו שני ברזים בלבד; בעקבות תוספת הברזים יכלו כל הכהנים העובדים את עבודת התמיד לקדש ידיים ורגליים בבת אחת.

אולם לאחר שהגדילו אותו והוא נעשה כבד מאוד - בנו לו מתקן מיוחד מעליו, כמתואר ברמב"ם. אולם כיון שחילוק זה לא מופיע באופן מפורש ברמב"ם, מסתבר יותר הביאור הראשון שהבאנו.

ה. הכיורים בבית ראשון

בספר מלכים (ז', לח) וכן בדברי הימים ב (ד', ו) מבואר כי שלמה המלך בונה עוד עשרה כיורים. הכיורים מצטרפים בכך למנורות ולשולחנות, שאף מהם מוסיף שלמה המלך עשרה מכל סוג. הכיורים הללו נבנים על גבי מכונות, שמהוות את הבסיס לכיור.¹⁷

מלשון הציווי בתורה - "ועשית כיור נחושת וכונו נחשת"¹⁸ משמע שהכן היה חלק נפרד מהכיור, וכך אכן מבואר במפרשים שם.¹⁹ למכונות יש 'אופנים' (=גלגלים), המאפשרים לנייד אותם. דבר זה נדרש כיוון שהכיורים הללו שימשו גם לצורך הדחת איברי הקרבנות, כמבואר בדברי הימים - "לרחצה בהם את מעשה העולה ידיחו בהם".²⁰

מבנה המכונה מורכב, ורבו השיטות במפרשים בנידון. המכונות היו בגודל של ארבע על ארבע אמות ובגובה שלוש אמות, כך שהן תפסו כשליש מרוחב העזרה. אחד הדברים המעניינים היא העובדה שעל המכונות היו פיתוחים של 'אריות', בקר וכרובים... ומתחת לאריות ולבקר לויות מעשה מורד.²¹ אלו היו פיתוחי נחושת שרודדו על גבי המכונות, וברלב"ג²² מבואר שהם כנגד הצורות שראה יחזקאל הנביא

17 עיין ברד"ק במל"א ז', כז, המבאר שזהו ציוויה של התורה לעשות כן לכיור, וכן ברלב"ג, מצודת דוד ובמלב"ם.

18 שמות ל', יח.

19 רש"י שם אומר - "כתרגומו: בסיסיה, מושב מתוקן לכיור". האבן עזרא מביא ראייה מהמכונות של שלמה, שהכן נפרד מהכיור.

20 דה"ב ד', ו. ועיין ברד"ק שם שדן האם מדובר רק בהדחת איברי העולה, או שלכיור תפקיד כפול - הן לקידוש ידיים ורגליים, והן להדחת איברי הקרבנות. מדברי חז"ל שנביא לקמן, משמע שהכיורים משמשים גם לקידוש ידיים ורגליים.

21 דה"ב ד', כט.

22 פסוק כז שם.

במרכבה. בפסיקתא זוטרתא²³ מבואר כי צורות אלו נעשו גם בכיור של משה רבנו. מכאן עולה שיש עניין מיוחד בציורים האלו על המכונות. בנוסף, הציור של 'לויות', שהם צורות של 'זכר ונקבה מצוירות',²⁴ מזכיר לנו את הכרובים שעל גבי ארון הברית.

אולי ניתן לומר שיש כאן הקבלה לארון. הארון הינו הראש והראשון בין כלי המקדש הנזכרים בתורה, ואילו הכיור הינו האחרון שביניהם. הארון - עניינו בקדושה הפנימית, כשהכרובים מבטאים את הדבקות בין כנסת ישראל לבורא עולם; ואילו הכיור - עניינו מדרגת הטהרה שמכשירה את בני ישראל להתייצב אל נוכח בוראם. הטהרה החיצונית מכשירה למדרגת הקדושה הפנימית.

לגבי מיקומם של הכיורים בעזרה יש הבדל בין המבואר בספר מלכים לכתוב בספר דברי הימים. במלכים נאמר:

ויתן את המכנות חמש על כתף הבית מימין וחמש על כתף הבית משמאלו
(מל"א ד', לט).

הרד"ק מביא שתי אפשרויות - או שחמישה מימין לבית וחמישה משמאל לבית 'כתף הבית' מובנו עזרת הכהנים, או שמימין ומשמאל - מתייחסים לכיור של משה. פירוש זה מתאים לנאמר בדברי הימים, שם מושמט הייחוס של כתף הבית:

ויתן חמשה מימין וחמשה משמאל
(דהי"ב ד', ו).

לפי הרד"ק, כשם שהמנורות והשולחנות היו מסביב למנורה או לשולחן של משה, כך גם הכיורים. גם בילקוט שמעוני מפורש שהכיורים הינם מימין ומשמאל לכיור משה. בנוסף לכך נאמר שם:

ויעש כיורים עשרה כדי להרבות את הגשמים שהם ככיור, עשרה כיורות כנגד עשרת הדברות. ולמה לא עשה במדבר אלא כיור אחד? שלא היו ישראל צריכים גשמים במדבר, שהמין יורד להם והבאר עמהם, בא שלמה ועשה עשרה כיורות להרבות גשמים, שהיו בארץ ישוב והיו צריכים גשמים הרבה שנאמר 'ארץ הרים ובקעות'. 'ארבעים בת יכיל', כנגד ארבעים יום שבהם ניתנה התורה,²⁵ ארבעה ימים לכל דבור...

23 על שמות ל', יח.

24 כפירושו של רש"י שם בפסוק ל.

25 הקשר בין מים לתורה מופיע כבר במתן תורה. עיין בשופטים ה', ה וכן בדברים ט', כא, ועוד. (שלמי תודה לידידי הרב פינחס רובינשטיין הי"ו, שהעירני לכך).

וכן עשר מכונות כנגד עשרה מאמרות, על כל מכונה אמירה, על כל כיור דבור
(ילקוט שמעוני לנביאים, רמז קפ"ה).

מדברי הילקוט משמע כי הכיורים נועדו להרבות גשמים, שכן כשם שהכיור מטהר את
הכהנים - כך הגשם מטהר את העולם. המים הם שטיהרו את העולם בדור המבול,
וכשישראל מצויים במדרגה מתוקנת, אותם מים משפיעים להם רוב ברכה בגשמיות
וברוחניות. משום כך, מידת הכיור הינה 'ארבעים בת' - ארבעים בחינות של טהרה,
שכנגדן היו ארבעים ימים בדור המבול.

התורה ניתנה אף היא בארבעים יום, שכן היא תיקון העולם.²⁶ משום כך דורש
המדרש כי עניינם של הכיורים הינו כנגד מתן תורה ודווקא בארץ ישראל, שכן רק
בארץ ישראל אנו מגיעים להשגה שלמה של תורה בכל עשר מדרגותיה. המכונות, שהן
הבסיס לכיור, הינן כנגד העולם, ולכן הן כנגד עשרת המאמרות של בריאת העולם.
לעומתם, הכיורים, שעניינם המים,²⁷ הינם כנגד עשרת המאמרות של מתן תורה.

26 עיין ב'פרי צדיק' לר' צדוק הכהן מלובלין, במאמרי חודש חשוון (אות ב'). הוא מבאר כי בדור
המבול הייתה ראויה להינתן התורה, וכן התגלתה אז נשמת משה רבנו, ובניין המקדש בידי
שלמה היווה את התיקון הסופי לחטא דור המבול.

27 וזאת בהתאם למאמר חז"ל - "אין מים אלא תורה".